

РОЛЬ, МІСЦЕ І ЗНАЧЕННЯ ЕКСПОРТУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ У МІЖНАРОДНІЙ І ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ

У статті розглянуто необхідність дослідження експорту транспортних послуг, висвітлено роль, місце і значення експорту транспортних послуг у міжнародній та зовнішній торгівлі.

Ключові слова: *транспорт, експорт, транспортні послуги, експорт транспортних послуг, міжнародна торгівля, транспортна робота, ринок транспортних послуг.*

У практиці зовнішньої торгівлі виникають особливі взаємовідносини продавця та покупця щодо організації транспортного обслуговування, засновані на взаємних зобов'язаннях, що впливають із міжнародних договорів купівлі-продажу.

Питання дійового транспортного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків підприємств вивчали такі науковці, як В.П. Бочарников [1], В.Г. Галабурда [2], Д.В. Зеркалов [3; 4; 7; 9; 10], Е.Н. Зайцев [5], С.М. Резер [6], К.В. Холопов [10] та ін. Однаку більшості наукових робіт мало уваги приділено розкриттю особливостей експорту транспортних послуг, досить неоднозначно висвітлено роль експорту транспортних послуг у міжнародній і зовнішній торгівлі.

Метою статті є обґрунтування необхідності і значущості дослідження експорту транспортних послуг, а також висвітлення ролі, місця і значення експорту транспортних послуг у міжнародній і зовнішній торгівлі.

Важливим показником, що впливає на транспортне забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків, є якість транспортної послуги; вона прямо чи опосередковано впливає на ціну товару: може збільшити її за умови високого транспортного сервісу або ж зменшити за низького рівня транспортного обслуговування.

Для покращення якості транспортної послуги перевізники мають враховувати дві її категорії, як показано на рисунку 1.

В умовах необхідності підвищення рівня задоволення потреб товарних ринків, які постійно зростають, з'явилися й розвиваються нові форми та методи їхнього транспортного забезпечення, орієнтовані на реалізацію переваг високопродуктивних транспортних технологій. Найчастіше це здійснюється шляхом вибору оптимальних комбінацій для можливо більш ефективного задоволення вимог різних за своїми транспортними характеристиками вантажів на напрямках зі складними й незбалансованими вантажопотоками.

Звідси велика різноманітність співвідношень універсальності, спеціалізації, комбінування транспортних засобів як щодо вантажу, так і щодо способу перевезення й вантажопереробки.

При цьому процес корінної зміни транспортної роботи базується на критеріях показаних на рисунку 2.

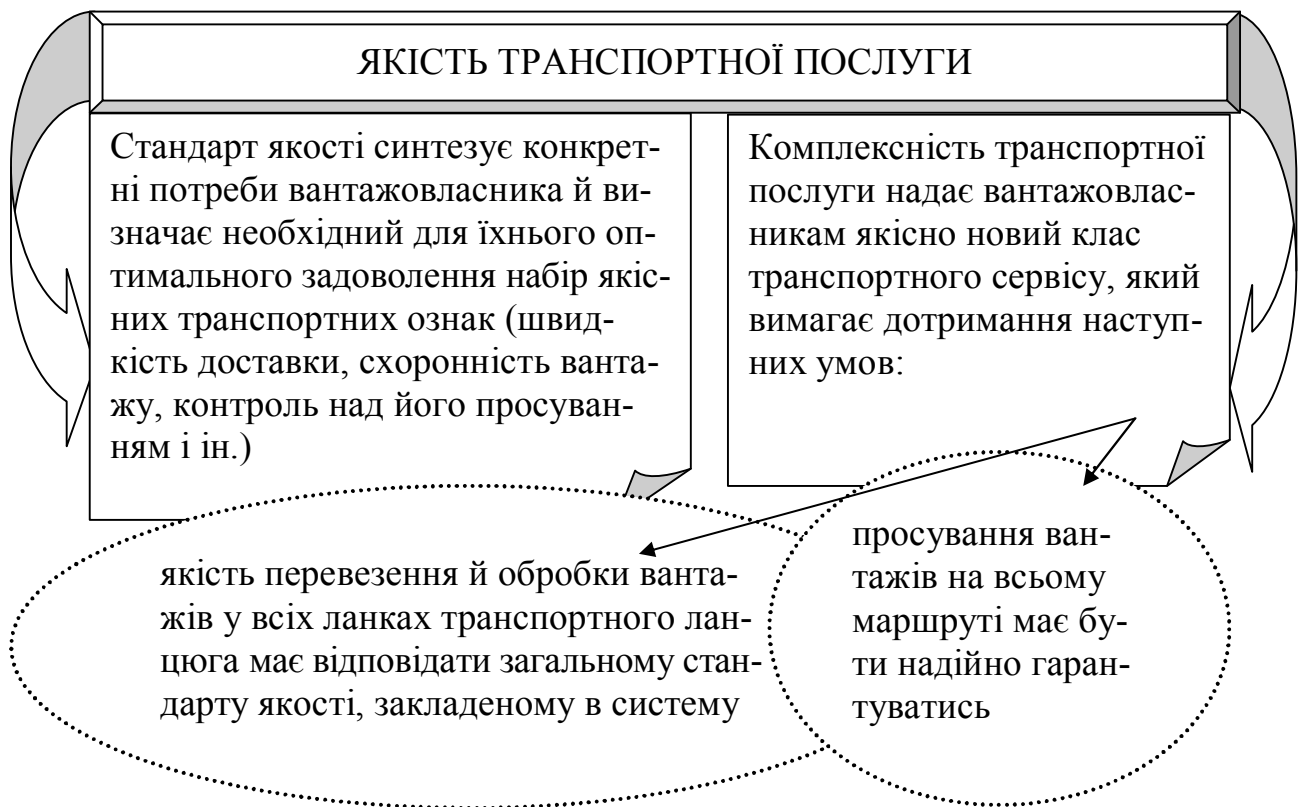

Рисунок 1 – Категорії якості транспортної послуги

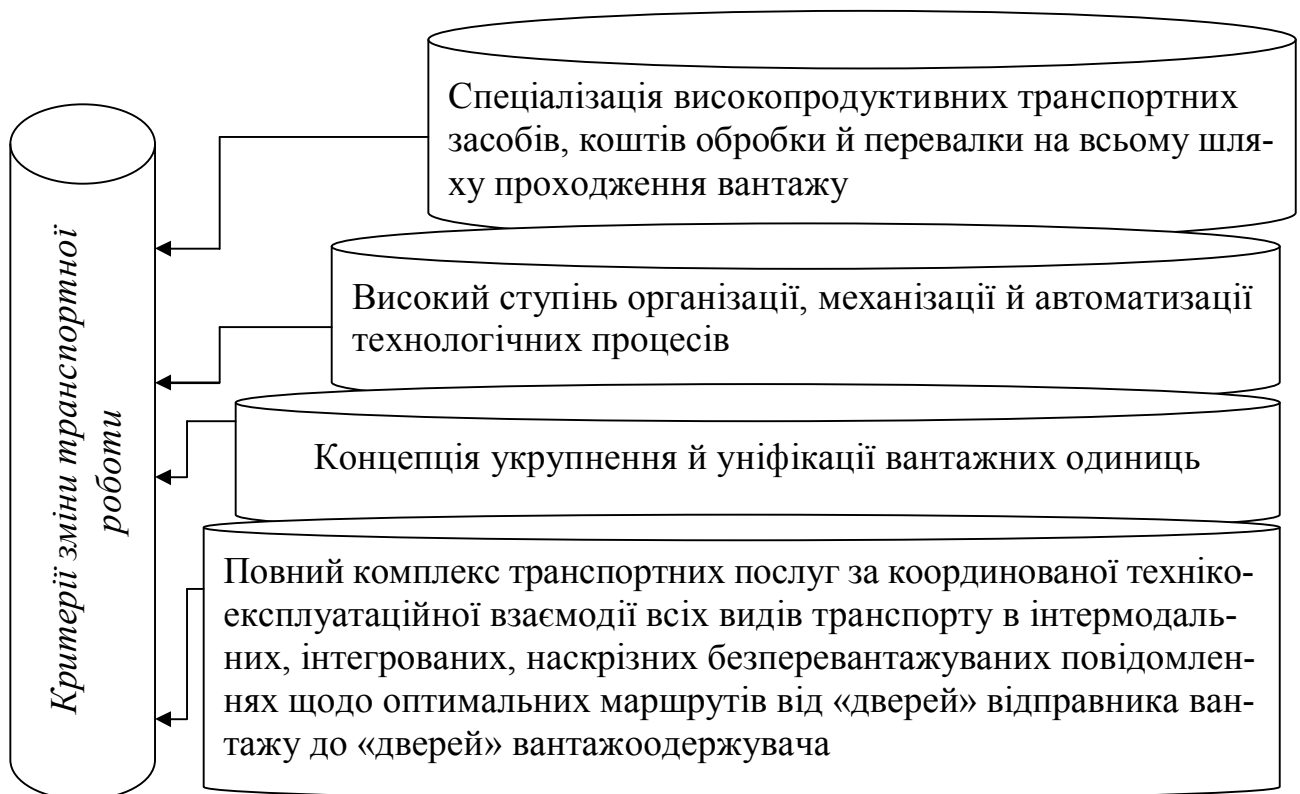

Рисунок 2 – Критерії зміни транспортної роботи

Необхідно виділити особливості ринку міжнародних транспортних послуг України, а саме:

- потенціал геополітичного положення України як «транспортного» або «експедиційно-розподільного» центра використовується в наш час не повною мірою;
- прослідковується негативний вплив на світову транспортну систему економічної дестабілізації, яка як прояв кризи позначається на всіх галузях світового господарства;
- потенційно вигідне розташування України на теперішній момент не дає статусу транспортно-логістичного центра, поки ситуацію скоріше можна характеризувати у зворотному ракурсі;
- держави, з якими Україна може й повинна співпрацювати, у чинність свого геополітичного або навіть ресурсного потенціалу все частіше вибирають для себе під час проектування розподільної мережі шлях, який фактично не проходить по території нашої країни.

Особливості експорту транспортних послуг для будь-якої країни подано на рисунку 3.

Рисунок 3 – Особливості експорту транспортних послуг

Для України експорт транзитних послуг має особливе значення.

Його адекватна реалізація, крім прямого фінансового результату, впливає на вітчизняні транспортні ринки та інфраструктуру.

Підвищення ефективності транзитного сервісу, як правило, свідчить про позитивні зрушення в бік стабілізації економіки, і це в підсумку впливає на процеси залучення вантажопотоків у транспортну систему країни.

Ефективність експорту транзитних послуг визначається рівнем організації перевезень, який залежить від якості транспортних послуг, пропонованих іноземним вантажовласникам.

Розглянемо три ринкоутворюючі фактори транспортних послуг, показані на рисунку 4.

Висновки. Транспорт є самостійною галуззю народного господарства, що має свій експортний потенціал, який необхідно реалізовувати відповідно до економічних механізмів міжнародної й зовнішньої торгівлі товарами й послугами. Основна роль у цьому процесі належить зовнішній торгівлі країни, яка ініціює розвиток певних сегментів транспортної галузі.

Рисунок 4 – Характеристика ринкоутворюючих факторів ринків транспортних послуг

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є дослідження структури транспортних послуг, вдосконалення технологій експорту транспортних послуг, що сприятиме набуттю високого комунікаційного статусу системи

управління зв'язками підприємства, підвищенню ефективності міжнародної діяльності, використанню не задіяних ще резервів.

Література

1. Бочарников В.П. Основы моделирования и решения экспертно-аналитических задач / В.П. Бочарников, С.В. Свешников. – К.: Эльга-Ника центр, 2002. – 296 с.
2. Единая транспортная система / В.Г. Галабурда [и др.]. – М.: Транспорт, 2001. – 303 с.
3. Довідник експедитора. У 2 кн. Кн. 1 / за ред. Д.В. Зеркалова. – К.: Основа, 2002. – 624 с.
4. Довідник експедитора. У 2 кн. Кн. 2 / за ред. Д.В. Зеркалова. – К.: Основа, 2003. – 528 с.
5. Общий курс транспорта: учеб. пособие / Е.Н. Зайцев [и др.]. – СПб.: СПбГУГА, 2008 – С. 67.
6. Резер С.М. Логистика экспедирования грузовых перевозок / С.М. Резер. – М.: РАНВИНИТИ, 2003. – 472 с.
7. Управління залізничним транспортом. У 4 кн. Кн. 2. Перевезення. Тарифи / за ред. Д.В. Зеркалова. – К.: Основа, 2004. – 280 с.
8. Экономика железнодорожного транспорта: учеб. для вузов ж.-д. транспорта / Н.П. Терёшина [и др.]. – М.: УМЦ ЖДТ, 2006. – 801 с.
9. Яцківський Л.Ю. Загальний курс транспорту: навч. посіб. У 2 кн. Кн. 1 / Л.Ю. Яцківський, Д.В. Зеркалов. – К.: Арістей, 2007. – 544 с.
10. Экономика и организация внешнеторговых перевозок: учебник / под ред. К.В. Холопова. – М.: Юристъ, 2000. – 684 с.